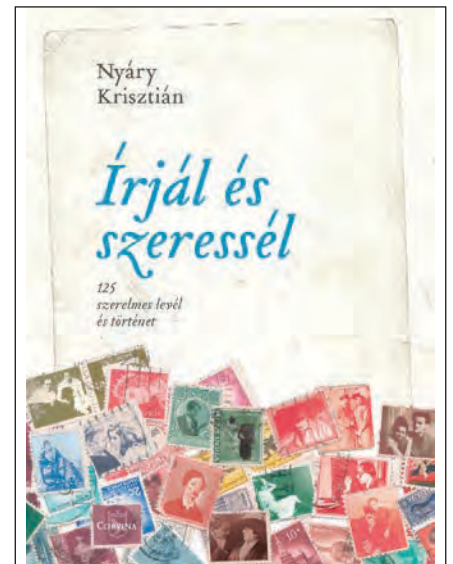

KÖNYVJELZŐ

Nyáry Krisztián: Írjál és szeressél – 125 szerelmes levél és történet

corvina Kiadó • 4500 Ft

□ Nyáry Krisztián összegyűjtötte a magyar kultúrtörténet legszebb, legérdekesebb vagy éppen legfelháborítóbb szerelmes leveleit, majd mára már jól ismert stílusában megírta keletkezésük történetét is. Félénk udvarlólevél, pimasz széptevés, szemérmes viszontválasz, írásos erotika, hideg elutasítás, csalódott szakítás, könnyes búcsúlevél: minden, ami a szerelmes levél műfajába 1526 és 1976 között belefért. *Csokonai Vitéz Mihály, Móricz Zsigmond, Ady Endre, Nemes Nagy Ágnes, Kossuth Lajos, Örkény István, Jászai Mari, Krúdy Gyula, Latinovits Zoltán* és még száz név a magyar közel- és régmúltból, akik levélben is megírták, mit gondolnak a szerelemről.

SZÍNKRITIKA

Opera a kézmosás fontosságáról – A Semmelweis az Operettszínházban

Zappe László

□ A Budapesti Operettszínház új bemutatójának címe mindössze egy név – ahogyan az egykor szokás volt a zenés színpadi műveknél. Az új magyar zenemű a Semmelweis névre hallgat. Alkotói „oratorikus kórképnek” mondják. Zeneszerzője *Raymond J. Lustig*, a dalszövegek írója *Matthew Doherty*. Minderről tudósít a színlap. Meg arról is, hogy az előadás „Nyáry Krisztián Igazi hősök – 33 magyar című könyve Semmelweis Ignácról szóló fejezetének felhasználásával készült”. Amit hallunk, a magyar szöveget pedig a kitűnő költő, *Szabó T. Anna* és *Mátrai Diána Eszter* dramaturg alkotta.

Az eredeti mű csak egyetlen egyszer hangzott el New Yorkban, a magyar verzió viszont a Miskolci Operafesztiválról került a Nagymező, pontosabban a Mozsár utcába, az Operettszínház Raktárszínházába (azt ma már bizonyára mindenki tudja, ha csak el nem felejtette, hogy elnevezése a helyiség eredeti, díszletraktári funkciójára utal, és ezt játszóhelyként *Alföldi Róbert* fedezte föl 2002-es Kabaré-rendezéséhez).

Az egész produkcióból legjobban a zene tetszett. Úgy kortárs, hogy élvezete nem igényel sem különösebben kivájt füleket, sem minden áron való gyönyörködtetési szándékot. Olyan időkben, amikor komolyzene címén napközben még a Bartók rádió is jóformán csak agyonnyúzott slágereket szolgáltat, amit a késő esti műsorsávból izléshatárainkat feszegető

kísérletekkel ellensúlyoz, ez rendkívüli élménynek számít. Azoknak pedig, akik az L alakú nézőtér bal oldalán ülnek, az is élményt jelenthet, hogy képernyőn láthatják *Dinnyés Dániel* karmestert, aki az előadást vezényli. Őt ugyanis az énekesek csak így tudják követni, minthogy a zenekar bal oldalt elöl, közvetlenül a bejárat mellett ül. Szükségmegoldás, amiből azonban külön haszon származik.

A választott tárgy és még inkább feldolgozásának módja nem igazán drámai. Az alkotók nem találtak, talán nem is kerestek a tragikus sorsú tudós életében igazi, színpadra kívánczó konfliktusokat, a független szférából érkező rendezőtől nyilván idegen is lenne ilyesféle konzervatív eljárás. Azt az ásatag, begyöpösödött konzervativizmust, amivel a történet hőseinek meg kellett küzdenie, nem képviseli egy vagy néhány cselekvő ellenlábás. Fantomokkal kell harcolnia. Ehhez *Boross Martin* rendező hatásos megoldást talált ki: utálatos vén férfinaszokba bújtatott énekesnők sejtetik a veszedelmes közeget.

A tér (látványtervező: *Horváth Jenny*) inkább csak a tudományos, egyetemi-kórházi világ ridegségét, taszító emberellenességét érezteti, a jelmez funkcionálisak, a fekete-fehér-szürke színek is sterilitást árasztanak. Változatos vetített fotók borítják a falakat.

Személyiségként csak a címszereplőt alakító *Szabó P. Szilveszter* van jelen, ő ennek megfelelően meg is kapja az al-

kalomhoz illő öltönyöket, az intézetben sötétet, Velencében világosat, az elmegyógyintézetben kényszerzubbonyt. Egyébként ezt a szinte monomániásan megszállott tudóst, ezt az elhivatottságában semmi másra figyelni, ügyelni, köznapi létevédekeket számításba venni képtelen figurát akár rá is írhatták volna. Ezzel a nem túl árnyalt, de annál több belső energiával, feszültséggel terhelt jellemmel az egész előadás folyamán képes fönntartani a színpadi feszültséget. A megjelenő nők sem egyéniség vagy pláne személyiség gyanánt szerepelnek, hanem áldozatokként, vagy még inkább az áldozatok jelzéseként. Az operai, még inkább oratóriumi stízláshoz hozzásimul a szenvedés természetes megjelenítésének teljes hiánya. Helyette a végtelenségig leegyszerűsített, egyetlen simán fénylő fémlapra redukált, gördülő boncasztal sugallja a rájuk önként és segítség nélkül fölfekvő nők sorsát, magányát a végső úton. Ezek a rendezői megoldások nem sokkolják a nézőt, nem okoznak azonnali megrázkódtatást. Tárnyilagos, elmélyült átgondolásra készítetnek, nem annyira érzelmi, inkább szellemi reakciót váltanak ki. Egyetlen dolgot hiányolok, nem az előadásból, hanem magából a műből. Az alkotókat mintha egy csöppet sem érintette volna meg a Semmelweis fölfedezésének mélyén rejlő trivialis komikum. Hiszen semmi mást nem fedezett föl, mint a kézmosást.